

A képviselőház új művészi ékességei

Irtá: Ybl Ervin

A barokk művészet kiteljesedése idején vált szükségletté, természetessé, hogy óriási művészi feladatok egységes terv alapján, rövid idő alatt valósuljanak meg. Míg a középkori hatalmas székesegyházakon évszázadokon át építkeztek és az eredeti terveket a vezető mesterek a kor szellemében legtöbbször megváltoztatták, addig a reneszánsztól kezdve az egyéniségük tudatára ébredt mecénások saját életükben, szinte azonnal akarták megvalósulva látni művészi vágyaikat. A középkor Isten dicsőségére építkezett legszebben, leghatalmasabban, ezért a templomalapítónak nem volt fontos, hogy már ők is megérjék a nagyszerű feladat befejezését, hiszen a túlvilágon így is beszámítják alázatos szándékukat, viszont a maga egyénisége fontosságára ébredt reneszánsz ember már az életében akarta élvezni művészi álmának beteljesedését. Milyen türelmetlenül nógatta II. Gyula pápa Michelangelót, hogy minél gyorsabban fejezze be a Sixtus-kápolna isteni mennyezetét.

Még gyorsabb iramot diktáltak a barokk századok mecénásai annak ellenére, hogy most még nagyobb koncepciók megvalósításáról volt szó. Versaillesnek, nálunk Eszterháznak szinte semmiből kellett néhány évtized alatt létrejönnie mégpedig úgy, hogy minden egyes részlet összhangban legyen az egészszel, minden részlet magán hordozza az egységes terv stilussajátságait.

Ez a szempont a XIX. század nagy monumentális építkezéseiben is érvényesült. Belőlük azonban hiányzik a mindent egyforma erővel, biztonsággal átható stilusharmónia. A régi palotákban a részletmunkákat végző tervezők a kor szellemétől vezetve, egymást teljesen megértve, dolgoztak, viszont az újabb időkben nagy úr választja el az épület tervezőjét a részletmunkák elgondolójától. Még sajnálatosabb ennél, hogy a főtervező nem egyformán erős a reá bízott különböző munkák művészi elképzelésben. Lehet valaki kitűnő fantáziával teli építész, de az épület belső berendezését már szárazon, sablonosan oldja meg. És nem igyekszik a hiányokat iparművészekkel pótolni, mert ezek talán nem rendelik magukat alá az ő építési elgondolásainak, hanem külön szót kérnek a palota művészi együttesében.

Régi századokban ez nem lehetett káros, ekkor minden egyes művészt ugyanaz a stílus hatotta át, de a XIX. századtól kezdődő stíluszavar óta, bizony, érthető a tervező építész féltelme, aki inkább megmarad a maga rajzolta csekélyebb fantáziájú, szárazabb belső berendezésnél, mintsem olyanokra bízza az utóbbiak megoldását, akik teljesen más szellemen hajtának végre a nekik jutott munkákat. Hiszen még maga az építész sem követi, feltétlen szükségszerűséggel, mint a régiek, a maga stílusát. Talán épp olyan sikerrel tervezhette volna a reá bízott templomot, palotát reneszánsz, mint gót stílusban.

A Dunaparton álló országház, a magyar politikai hatalomnak és építésznek ez a büszkesége is ilyen stílushatározatlanságot, jobban mondva stíluskettősséget árul el. Míg részleteiben, ornamentikájában gótikus, addig az egésznek elgondolása, belső térképzése, formai felépítése a barokk-kompozíciók sajátosságait viseli magán. Szóval a XIX. század hú gyermeke.

Sokszor szokták a londoni parlament épületével összehasonlítani. De ez csak felületes beszéd. Annyi alapja van a hasonlóságnak, hogy mind a kettő külsőleg gótikus és hogy mind a kettő széles folyó partján áll. Míg azonban a londoni Westminster teljesen a régi angol gótikában gyökerező épület, alaprajza, belső térmegoldása, külső felépítése az ősi tradícióknak felel meg, addig a mi országházunk lényegében egészen a XIX. század végének képviselője. Csak nézzük meg a budapesti országházunk, Steindl Imre mesterművének alaprajzát. A nagy reprezentációs csarnokok, lépcsők szimmetrikus elrendezése, egymásba kapcsolódó térhatása mind a barokk térkompozícióknak modern áthangolása. A gótikus formák nem függnek velük következetesen össze. Ezt a belső térelgondolást épp olyan jól, sőt még következetesebben lehetett volna neoreneszánsz, vagy neobarokk formákba öl-

töztetni, mint gótikusba. Viszont Steindl mester művészi érzékére vall, hogy a gótikus formákat nem alkalmazta középkori következősséggel, hanem modern átírásban, mint ahogyan ezt a Dombaumeister, Friedrich Schmidt is tette a bécsi városházán.

Nem is az architektúrának ez a kettőssége, az épülettömegeknek kissé szétfolyó kapcsolata az országház művészi hiánya, hanem a belső berendezés, a hivatalos helyiségek sivársága. Senki sem róhatja föl hibául azt, hogy a dunai homlokzat tulajdonképpen nem egyéb, mint egy kupolás, kéttornyú barokktemplom két oldalt hozzája csatlakozó épületszárnyakkal, mert ezt zseniális átalakításban kapjuk, viszont mindenki megütözik a hivatalos szobák szokványos fantáziatlanságát. Milyen óriási az ellentét a márvánnyal, freskókkal ékes csarnokok, folyosók pompája és a sarga, sablonos falburkolattal ellátott, Thonet-szerű székekkel bebútorozott szobák között. Nincs

határozott, hogy ne bírnak el belsejében más stíusból táplálkozó modern alkotást. Egyébként is a legeltérőbb időből származó jó dolgok legtöbbször békésen megférnek egymás mellett.

Szűkebb pályázat alapján nyerte el Károly György építész az elnöki szoba berendezésének munkáját. XVII. századi barokkstílusban tervezte, szóval nem a stílus későbbi francia, vagy osztrák válfajában, ami nálunk annyira divatos, hanem annak korábbi szellemében. Vidéki, különösen erdélyi és felsőmagyarországi templomok, kastélyok, udvarházak zamatosan provinciális díszítőmotívumaiból merített, egyaránt számotvetve a jezsuita stílus és a Bethlen Gábor alatti művészet sajátosságaival. A boltíves, fehér mennyezet ilyen szellemi növényi és figurális díszekkel van teli, erőteljes magyar fejek alkotják a díszgyamokat, a falmezőkön pedig a társországok címerei jelennek meg vaskos cartoucheokban. Legjobban sikerült a magas falburkolat a

Hende Vince: Horthy Miklós

összhang közöttük, rideg szürkeség honol az elnöki és a miniszteri helyiségekben.

Ezt az ellentétet akarták a képviselőház elnökei fokozatosan kiküszöbölni, midőn megbízást adtak kitűnő művészeknek, hogy a képviselőház elnöki nagy termét és elnöki szobáját unjonnan bútorozzák, illetőleg falfestményekkel ékesítsék. Évek során át az országgyűlés költségvetésében egy bizonyos összeg szerepelt az épület belső díszítésének fejlesztésére. Ennek terhére történtek a rendelések.

Az elnöki szoba már elkészült. Igen sok kifogás hangzott el az ellen, hogy miként volt lehetséges a gótikus palotába XVII. századi barokk interieurt beilleszteni, de ezt a nézetet nem fogadhatjuk el, hiszen nem egy régi emléken találunk különböző korból származó, eltérő stílusú átalakításokat, nem egy régi épületet díszítettek más szellemű berendezéssel. Az országház gótikája különben sem olyan

két hatalmas ajtóval. Faragott oszlopok és pilaszterek váltakoznak fényes, furnirozott felülettel, melyeknek díszes és előkelően nyugodt hatását szívesen nézi a legelkenyestetebb szem is. A lambériába illesztették bele a négy utolsó házelnök arcképét, köztük Karlovszky Bertalan két főművét is. Szép a falburkolat és az ajtókeretek faragott áttört partázata, de legszebbek az ajtószárnyak fülkét díszítő főurak és polgárok, Gábor Istvánnak nagy stílusérzékkel mintázott, tömök, keménykötésű magyarjai. A bútorok közül legmegfelelőbbek a hímzett, sötétvörös bársonnyal behúzott karosszékek, a dívánpad és az ülések. Az előbbieknél egy Fraknórtól való Esterházy-karosszék volt a mintája. A kormányzó arcképét magába foglaló és az ország nagy címerével ékesített keret, valamint a faragott hátú padok és asztalok kiképzésében már nincs meg a teljes stilusegység. Igen szép

Udvary Géza: Kossuth Lajos

A Budapesti Hírlap

könyvesboltjában

(Budapest, VIII., József-körút 5)

minden könyv beszerezhető

Iskolaigazgatók, tanítók, tanárok, figyelmébe!

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium által rendeltetileg „beszerzendő” és „beszerzhető”-nek engedélyezett, illetőleg ajánlott ifjúsági könyvtárakba besorozható könyvek, a Budapesti Hírlap könyvesboltja útján beszerezhetők.

Tanító-, tanár-előfizetőinknek és olvasóinknak irányú rendeléseinket készséggel nyújtunk kedvező fizetési lehetőségeket, alkalmazkodva az ily célra rendelkezésünkre álló fedezeti összegek időpontjához.

Jegyzékkel kívánatra szolgálunk.

A most időszerű jutalomkönyvek és a szeptemberi könyvtárkiegészítések céljaira kivonatolva itt közlünk néhány, elsősorban ajánlható, könyvcímet.

I. II. és III. csoport.

Kisdedvők és elemi fiú- és leányiskolák részére.

	Pengő
GARDONYI: Bolond Istók története, költve	1.—
GEGUSS: Az én meséskönyvem, költve	3.50
POSA LAJOS: Aranykert, gyermekversek, költve	2.40
POSA LAJOS: Összegyűjtött gyermekversek, költve	3.50
MIKSZATH: Huszár a teknőben, költve	1.—
POSA LAJOS: Hazafias versek, költve	3.20
RAKOSI VIKTOR: Hős fiúk, költve	8.—
RAKOSI VIKTOR: Korhadt fakeszeszek, költve	8.—
BALOGHNE, HAJÓS: Harc az életért, költve	4.80
HERCZEG FERENC: Mesék, költve	7.—
PEKÁR GYULA: A kis hős, füzve	1.—
SEBŐK ZS.: Két árvasz gyerek, költve	1.60
WAGNER: Kis növény- és rovargyűjtő, költve	1.—
Százszorszép Könyvek, kötetenként füzve	1.—
BENEDEK: Anikó regénye.	
TUTSEK: Kisanyám.	
GAÁL MOZES: A bujdosó király, költve	6.—
GAÁL: Achilles haragja, költve	6.—

IV. csoport.

Polgári fiú- és leányiskola, fiú- és leányközépiskola I. és II. osztálya.

BARSONY: A rab király szabadon, költve	3.—
BENEDEK: Két gazdag ifjú története, költve	3.—
GARÁDY: Mi van a tengerben, költve	1.60
HAVAS: Várkúti fiúk, füzve	1.80
Kis Könyvek, költve, kötetenként	1.—
FÜTÖ: Kísérletek egy cserép növény-nyel.	
LEIDENFROST: Házi állatsereglet.	
LAMPÉRT: Három pápai diák kalandjai, költve	2.40
LENGYEL LAURA: Virradat napja, költve	2.40
LÖRINCZY: Igmándi bég, költve	3.—
MÓRA FERENC: Kincskereső kis kődmön, költve	8.—
RAKOSI JENŐ: Kis Kelemen története, költve	4.50
TÁBORI JÁNÓ: Sztrópka János, költve	2.40
Százszorszép Könyvek, kötetenként	1.—
GUINEVERNE, GYÖR: Egérke.	
GYÖKÖSSY: Postás-kisasszony.	
SAS EDE: Tavasz-álom.	
TÁBORI RÓBERT: Délibábok.	
TUTSEK ANNA: Vidorka.	

V. csoport.

Polgári fiú- és leányiskola, fiú- és leányközépiskola III. és IV. osztálya.

GAÁL MOZES: Balassa vitéz, költve	2.40
EGO: Novák Magda, költve	4.80
HAJTAY: Böske királykisasszony lesz, füzve	2.80
Kis Könyvek, kötetenként	1.—
ÓCSANÁDI NAGY: Méhészkedés.	
SZTROKAY: A rádió.	
NAGY ENDRE: Tábori levelek, füzve	1.—
Százszorszép Könyvek, kötetenként	1.—
DOBOSI PÉCSI: Galambka.	
FARKAS PÁL: Az idegen.	
JESZENSZKYNE: Ahol a szívek találkoznak.	
BENEDEK ELEK: Testamentum, füzve	2.20
HERCZEG FERENC: A hét sváb, füzve	4.50
HERCZEG FERENC: Pogányok, füzve	5.60
ERDŐSI: Napsütéses Indiában, költve	7.—
FARKAS PÁL: Francia forradalom. 2 kötet, füzve	10.—
PETŐFI SÁNDOR: Összes költeményei, költve	10.—
PILCH JENŐ: Horthy Miklós, füzve	28.—